

Ročná správa o nezrovnalostiach za rok 2023

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK	2
ZHRNUTIE	4
ÚVOD	6
1 DEFINÍCIE	8
2 PRÍJMOVÁ ČASŤ ROZPOČTU EÚ	10
2.1 Tradičné vlastné zdroje.....	10
3 VÝDAVKOVÁ ČASŤ ROZPOČTU EÚ	14
3.1 Oznamovanie nezrovnalostí na OLAF EK.....	14
3.2 Kohézna politika za rok 2023.....	16
3.2.1 Predvstupové fondy.....	16
3.2.2 Programové obdobie 2004 - 2006.....	16
3.2.3 Programové obdobie 2007 - 2013.....	17
3.2.4 Programové obdobie 2014 - 2020.....	20
3.3 Plán obnovy a odolnosti SR.....	24
3.4 Spoločná poľnohospodárska politika za rok 2023.....	25
3.4.1 Programové obdobie 2004 - 2006.....	25
3.4.2 Programové obdobie 2007 - 2013.....	25
3.4.3 Programové obdobie 2014 - 2020 + roky 2021 a 2022.....	26
ZÁVER	29

ZOZNAM SKRATIEK

AIRR	-	Amount irrecoverable (Suma nevyožiteľná)
AMIF	-	Fond pre azyl, migráciu a integráciu
CO	-	Certifikačný orgán (MF SR)
CÚ	-	Colný úrad
ČŠ	-	Členský štát
EDA	-	Európsky dvor audítorov
EDES	-	Systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia
EK	-	Európska komisia
EFRH	-	Európsky fond pre rybné hospodárstvo (PO 2007 - 2013)
EFRR	-	Európsky fond regionálneho rozvoja
ENRF	-	Európsky námorný a rybársky fond (PO 2014 - 2020)
EPFRV	-	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (PO 2014 - 2020)
EPZF	-	Európsky poľnohospodársky záručný fond
ESF	-	Európsky sociálny fond
EŠIF	-	Európske štrukturálne a investičné fondy
EURI	-	European Union Recovery Instrument (Nástroj EÚ na obnovu)
EUROPOL	-	Európsky policajný úrad
EÚ	-	Európska únia
FEAD	-	Fond Európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby
FR SR	-	Finančné riaditeľstvo SR
FS SR	-	Finančná správa SR
HND	-	Hrubý národný dôchodok
IMS	-	Irregularity Management System (Systém riadenia nezrovnalostí)
Interreg V-A SK-AT	-	Interreg V-A Slovenská republika - Rakúsko
Interreg V-A SK-CZ	-	Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika
IROP	-	Integrovaný regionálny operačný program
IS	-	Informačné systémy
ISPA	-	Predvstupový program na podpora projektov životného prostredia a dopravnej infraštruktúry
KF	-	Kohézny fond
KÚFS	-	Kriminálny úrad finančnej správy
MF SR	-	Ministerstvo financií SR
MPaRV SR	-	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
NAKA	-	Národná kriminálna agentúra
NFP	-	Nenávratný finančný príspevok
NGEU	-	NextGenerationEU
NIKA	-	Národná implementačná a koordinačná autorita
NZR	-	Nezrovnalosť
OČTK	-	Orgány činné v trestnom konaní
OdVK Z	-	Oddelenie vnútornej kontroly západ
OdVK S	-	Oddelenie vnútornej kontroly stred
OdVK V	-	Oddelenie vnútornej kontroly východ
OFZ EÚ v SR	-	Ochrana finančných záujmov EÚ v SR
OKpPaTVZ	-	Oddelenie kontrol po prepustení a TVZ
OLAF EK	-	Európsky úrad pre boj proti podvodom
ONÚ OLAF	-	Odbor Národný úrad pre OLAF

OP	-	Operačný program
OP BK	-	Operačný program Bratislavský kraj
OP D	-	Operačný program Doprava
OP EVS	-	Operačný program Efektívna verejná správa
OP II	-	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OPIS	-	Operačný program Informatizácia spoločnosti
OP KaHR	-	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP KŽP	-	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP LZ	-	Operačný program Ľudské zdroje
OP RH	-	Operačný program Rybné hospodárstvo
OP TP	-	Operačný program Technická pomoc
OP V	-	Operačný program Vzdelávanie
OP VaI	-	Operačný program Výskum a inovácie
OP VaV	-	Operačný program Výskum a vývoj
OP Z	-	Operačný program Zdravotníctvo
OP ZaSI	-	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OP ŽP	-	Operačný program Životné prostredie
PCS SR-ČR	-	Program cezhraničnej spolupráce SR - Česká republika
PHARE	-	Predvstupový program na budovanie inštitúcií a podporu investícií
PO	-	Programové obdobie
POO		Plán obnovy a odolnosti SR
PPA	-	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	-	Program rozvoja vidieka
PSK	-	Program Slovensko 2021-2027
RO	-	Riadiaci orgán
ROP	-	Regionálny operačný program
RSoN	-	Ročná správa o nezrovnalostiach
SAPARD	-	Predvstupový program pre rozvoj poľnohospodárstva a vidieka
SIEA	-	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SO/SORO	-	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SOP LZ	-	Sektorový operačný program Ľudské zdroje
SOP PaS	-	Sektorový operačný program Priemysel a Služby
SoZN	-	Správa o zistenej nezrovnalosti
SPP	-	Spoločná poľnohospodárska politika
SR	-	Slovenská republika
ŠR	-	Štátny rozpočet
T	-	Typ nezrovnalosti
TVZ	-	Tradičné vlastné zdroje
ÚV SR	-	Úrad vlády SR
ÚVA	-	Úrad vládneho auditu
ZFEÚ	-	Zmluva o fungovaní Európskej únie

ZHRNUTIE

RSoN obsahuje informácie o všetkých nezrovnalostiach zaevidovaných v roku 2023¹ do systému EK, IMS, ktorý slúži na evidenciu a reportovanie nezrovnalostí na EK. **RSoN** obsahuje kvantitatívne zhodnotenie nezrovnalostí za jednotlivé PO a OP. RSoN slúži na porovnanie SR s ostatnými štátmi EÚ, prípadne na identifikáciu problémov v oblasti nezrovnalostí.

Téma nezrovnalostí, ktorá je spracovaná v tejto správe, sa týka tak príjmovej, ako aj výdavkovej časti rozpočtu EÚ. V roku 2023 bolo na **príjmovej strane** rozpočtu EÚ oznámených spolu 14 prípadov nezrovnalostí za TVZ vo výške **3 794 826,95** EUR (v roku 2022 to bolo 6 prípadov v celkovej sume vyše 435 tis. EUR). Na odhalení najväčšieho počtu nezrovnalostí sa v roku 2023 podieľal Colný úrad Nitra. Celkovo je od vstupu Slovenska do EÚ naďalej otvorených 6 prípadov v súhrnnej hodnote viac ako 3 399 234,48 EUR.

Čo sa týka výdavkovej časti rozpočtu EÚ, všetky programy za skrátené **PO 2004 - 2006** sú už uzatvorené. Ojedinele sa vyskytne ešte aj v týchto OP nová nezrovnalosť (v roku 2023 však nebol zaevidovaný ani jeden nový prípad), prípadne aktualizácia už zaevidovanej nezrovnalosti v IMS. Otvorených zostáva naďalej 31 prípadov so zostatkovou sumou 2,16 mil. EUR. V tejto fáze prebieha vymáhanie veľmi pomaly a v nízkych čiastkach. Čo sa týka SPP, aktuálne je otvorených ešte 7 prípadov so zostatkovou sumou 826 452 000,- EUR.

Aj keď implementácia **PO 2007 - 2013** je už na národnej úrovni ukončená, v roku 2023 bolo v IMS vytvorených v rámci štrukturálnych fondov a KF 12 iniciálnych prípadov (otvorených k termínu generovania dátových exportov z IMS) v celkovej sume takmer 9,8 mil. EUR. Najväčší počet iniciálnych hlásení bol z hľadiska početnosti evidovaný za OP KaHR (6) v celkovej sume približne 9,5 mil. EUR. Vo finančnom vyčíslení dominoval rovnako OP KaHR. V tomto roku bolo spolu vrátených približne 84,4 mil. EUR, čo je výrazný nárast vo vymáhaní finančných prostriedkov voči roku 2022. V IMS je k 23. aprílu 2024 otvorených za celé PO ešte 402 prípadov s celkovou zostatkovou sumou približne 251 mil. EUR. V roku 2023 boli v rámci SPP za PO 2007 - 2013 v IMS evidované štyri iniciálne hlásenia za PRV v celkovom objeme takmer 994 000,- EUR. Všetky prípady boli nepodvodné. Aktuálne je v IMS otvorených za celé PO v rámci SPP ešte 100 prípadov so zostatkovou sumou vyše 20,227 mil. EUR.

V **PO 2014 - 2020** aktuálne prebieha proces ukončovania implementácie na národnej úrovni a následne budú pokračovať procesy ukončovania s EK. Za rok 2023 je v IMS najvyšší počet iniciálnych hlásení evidovaný za OP II (17). Vo finančnom vyčíslení tiež dominoval OP II so sumou viac ako 39 mil. EUR, čo predstavuje až 85,5 % celkového objemu nahlásených iniciálnych nezrovnalostí. Celkový počet iniciálnych prípadov nahlásených do IMS za rok 2023 v oblasti poľnohospodárskej politiky, ktoré sú

¹ Harmonogram oznamovania nezrovnalostí sa stanovuje napr. v čl. 2 vykonávacích nariadení Komisie (EÚ) 2015/1974 z 8. júla 2015, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 stanovuje frekvencia a formát správ o nezrovnalostiach, pokiaľ ide o Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Kohézny fond a Európsky námorný a rybársky fond, 2015/1975 z 8. júla 2015, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 stanovuje frekvencia a formát správ o nezrovnalostiach, pokiaľ ide o Európsky poľnohospodársky záručný fond a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka, 2015/1976 z 8. júla 2015, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 stanovuje frekvencia a formát správ o nezrovnalostiach, pokiaľ ide o Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby a 2015/1977 z 8. júla 2015, ktorým sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 514/2014 stanovuje frekvencia a formát správ o nezrovnalostiach, pokiaľ ide o Fond pre azyl, migráciu a integráciu, a o nástroj pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia.

aktuálne aj otvorené, bol 117, a to v celkovej sume vyše takmer 16,2 mil. EUR. Čo sa týka kvalifikácie iníciaľných prípadov v roku 2023, v rámci SPP PO 2014 - 2020 bolo v IMS nahlásených 104 nepodvodných nezrovnalostí, 11 podvodných hlásení a dva prípady preukázaného podvodu.

V **PO 2021 - 2027** v roku 2023 nebola zaevidovaná ani jedna nezrovnalosť.

Každý OP je špecifický z hľadiska štruktúry a finančného rámca jednotlivých implementovaných projektov. Niektoré OP implementujú nižší počet projektov s vysokou finančnou alokáciou na jeden projekt, iné OP implementujú vysoký počet projektov s menšou finančnou alokáciou na jeden projekt. Táto skutočnosť ovplyvňuje či už početnosť alebo výšku jednotlivých hlásení/nezrovnalostí evidovaných v IMS vo väzbe na dotknutý OP.

Úvod

EÚ je jedinečnou hospodárskou a politickou úniou 27 európskych krajín, v rámci ktorých vykonáva svoje právomoci v oblastiach zabezpečenia stability, rastu a prosperity a prispieva k nárastu životnej úrovne jej občanov. Opatrenia v oblasti hospodárskej politiky realizuje predovšetkým prostredníctvom svojho rozpočtu, ktorý spravuje EK, a to formou priameho/nepriameho alebo zdieľaného riadenia. Podstatou zdieľaného riadenia rozpočtu EÚ je, že EK má možnosť spravovať svoje prostriedky prostredníctvom orgánov ČŠ. V podmienkach SR prebieha touto formou transfer finančných prostriedkov EÚ v jednotlivých PO.

Reakciou EÚ na výrazný pokles ekonomík členských krajín v dôsledku celosvetovej pandémie bolo schválenie dočasného nástroja obnovy, tzv. **NextGenerationEU** (ďalej „NGEU“). Ide o balík hospodárskej obnovy EÚ na podporu ČŠ, aby sa zotavili z pandémie COVID-19, najmä tých, ktoré boli obzvlášť ťažko zasiahnuté. NGEU predstavuje nástroj, ktorý bol schválený a prijatý v roku 2020 v hodnote približne 800 mld. EUR.

Súčasťou NGEU je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ktorého cieľom je okrem iného poskytnúť ČŠ finančnú podporu na dosiahnutie míľnikov a cieľov reforiem a investícií uvedených v ich plánoch obnovy a odolnosti. **Plán obnovy a odolnosti SR (ďalej len „POO“)** je založený na prioritách, ktoré sa zameriavajú na riešenie kľúčových problémov ekonomiky SR a najdôležitejších spoločenských výziev. Uvoľnenie finančných prostriedkov v rámci Mechanizmu je podmienené uspokojivým splnením príslušných **míľnikov a cieľov**. V rokoch 2022-2023 POO prešiel aktualizáciou, ktorá zohľadnila niekoľko faktorov. Do plánu pribudla nová zelená kapitola s názvom REPowerEU, ktorej cieľom je prispieť k zníženiu závislosti na ruských fosílnych palivách a bojovať s klimatickou krízou². Nová kapitola na zelené opatrenia predstavuje 6 reforiem a 8 investícií v sume 403 mil. EUR. Ďalšími faktormi, ktoré zohľadňuje aktualizácia POO je zníženie alokácie podľa európskeho alokačného kľúča, nárast cien stavebných materiálov a energií a iné objektívne dôvody zohľadňujúce praktický vývoj realizácie POO a s ňou súvisiace riziká.

Ďalšou výzvou pre EÚ ostáva vojenská **agresia Ruska voči Ukrajine**, ktorá sa začala 24. februára 2022. V jej dôsledku opustilo svoje domovy viac ako 10 mil. ľudí a až 4 mil. utiekli do zahraničia (vrátane SR). ČŠ v tejto súvislosti mohli nevyčerpané fondy EÚ flexibilne presmerovať na núdzovú podporu pokrývajúcu základné potreby ľudí utekajúcich pred ruskou inváziou na Ukrajinu a využiť ich na služby, dočasné ubytovanie, dodávky potravín, zdravotnú starostlivosť a iné. Celkovo v rámci opatrení CARE³ a FAST-CARE⁴ dostupnej alokácie 339,56 mil. EUR bolo k 31.12.2023 vo výzvach a vyzvaniach sprístupnených 353,72 mil. EUR (104,17 %), zazmluvnených 352,56 mil. EUR (103,83 %) a vyplatených 277,25 mil. EUR (81,65 %). V priebehu roka 2023 sa zvýšilo kontrahovanie o 338,38 mil. EUR a čerpanie o 277,25 mil. EUR.⁵

V zmysle čl. 310 a 325 ZFEÚ EÚ vyžaduje, aby ČŠ v úzkej spolupráci bojovali proti podvodom a akejkoľvek nezákonnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie a súčasne sú ČŠ povinné prijať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodom poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodom poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy. ČŠ koordinujú svoju činnosť zameranú na ochranu finančných záujmov Únie proti podvodom s podporou EK vo vzájomnej úzkej a pravidelnej spolupráci.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES

³ Tzv. „Akčnému plánu Kohéznych opatrení na podporu utečencov v Európe“.

⁴ Je podpora v rámci politiky súdržnosti pre územia a partnerov prijímajúcich ukrajinských utečencov.

⁵ Zdroj: Informácia o stave implementácie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 - 2020 (ročná) k 31. 12. 2023, strana 29

Podľa čl. 2 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaní vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 sa pojem **finančné záujmy Únie** vzťahuje na príjmy, výdavky a majetok v rámci rozpočtu EÚ, rozpočtov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr, ako aj rozpočtov, ktoré tieto subjekty riadia a monitorujú. Zároveň v zmysle čl. 2 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva **finančné záujmy Únie** znamenajú všetky príjmy, výdavky a aktíva, ktoré sú pokryté rozpočtami Únie, inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie zriadených v súlade so zmluvami, alebo rozpočty nimi priamo, alebo nepriamo spravované a kontrolované, ktoré sú nadobudnuté prostredníctvom týchto rozpočtov, alebo ktoré majú byť do týchto rozpočtov uhradené.

OFZ EÚ v SR predstavuje súbor procesov a opatrení ustanovujúcich pravidlá pre zabezpečenie efektívnosti a transparentnosti vytvárania zdrojov rozpočtu EÚ (poľnohospodárske poplatky, odvody z produkcie cukru, clá, zdroje založené na DPH, zdroje založené na HND), efektívnosti, účelnosti, účinnosti, hospodárnosti a transparentnosti nakladania s prostriedkami rozpočtu EÚ, rozpočtov ním spravovaných, ako aj nakladania s majetkom EÚ, jej inštitúcií a orgánov.

ÚV SR prostredníctvom ONÚ OLAF zabezpečuje a koordinuje ochranu finančných záujmov EÚ v SR. ONÚ OLAF v spolupráci s Pracovnou skupinou pre nezrovnalosti zriadenou pod Riadiacim výborom pre ochranu finančných záujmov EÚ v SR, každoročne vypracúva v zmysle úlohy č. B.2 Uznesenia vlády SR č. 18 zo 7. januára 2015 k Národnej stratégii OFZ EÚ v SR (Národná stratégia), ako aj v zmysle úlohy č. II, časti 4.2.2 Trvalé úlohy v oblasti odhaľovania nezrovnalostí Národnej stratégie RSoN, ktorá je v zmysle vyššie citovaného uznesenia vlády SR predkladaná na rokovanie vlády ako informatívny materiál do konca júna nasledujúceho kalendárneho roka a následne je zverejnená na webovom sídle ONÚ OLAF www.olaf.vlada.gov.sk.

1 DEFINÍCIE

Nezrovnalosť

V nariadení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (ďalej len nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95) je pojem „nezrovnalosť“ vymedzený ako akékoľvek porušenie ustanovenia práva Spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia konania hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je, alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev, alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev, alebo neoprávnenou výdavkovou položkou.⁶ Z tejto definície vychádzajú jednotlivé definície v rámci zdieľaného riadenia, vrátane definície pre poľnohospodársku politiku.

V nariadení Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 pre **PO 2007 - 2013** sa nezrovnalosť pre štrukturálne fondy a KF definuje ako: akékoľvek porušenie ustanovení práva Spoločenstva, ktoré vyplýva z konania, alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je, alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu EÚ zaťažením všeobecného rozpočtu neoprávnenou výdavkovou položkou. Pre poľnohospodárske fondy sa v nariadení Komisie (ES) č. 1848/2006 zo 14. decembra 2006 o nezrovnalostiach a vymáhaní súm neoprávnené vyplatených v súvislosti s financovaním Spoločnej poľnohospodárskej politiky, o organizácii informačného systému v tejto oblasti a o zrušení nariadenia (EHS) č. 595/91 pojem "nezrovnalosť" definuje odkazom na čl. 1 ods. 2 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 a znamená akékoľvek porušenie ustanovenia práva Spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, **dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev, alebo účtovaním neoprávnenej výdajovej položky** v rámci rozpočtu Spoločenstva.⁷ Nariadenia EK (ES) definujú pojem nezrovnalosť aj pre PO 2004 - 2006.

Pre **PO 2014 - 2020** v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 je definíciou pojmu nezrovnalosť „akékoľvek porušenie práva Únie, alebo vnútroštátneho práva týkajúceho sa jeho uplatňovania, vyplývajúce z konania, alebo opomenutia hospodárskeho subjektu,

⁶ Definícia nezrovnalosti platí pre SPP na PO 2021 -2027. Pri definícii nezrovnalosti je nutné si uvedomiť, že suma nezrovnalosti môže zodpovedať reálne vyčíslenej sume za pochybenie alebo aj potenciálnej sume, pokiaľ v danom čase ešte nie je možné pochybenie exaktne vyčíslieť, ale dané zistenie by mohlo mať za následok poškodenie rozpočtu EÚ. Reálny záväzok voči EK predstavuje až vyčíslená a potvrdená suma nezrovnalosti.

⁷ Obdobne platí aj pre PO 2014 – 2020, vid' nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

ktorý sa zúčastňuje na vykonávaní EŠIF, dôsledkom čoho je, **alebo by bol** negatívny dopad na rozpočet Únie zaťažením všeobecného rozpočtu neoprávneným výdavkom".⁸

Pre PO 2021 - 2027 v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku je definíciou pojmu nezrovnalosť „akékoľvek porušenie uplatniteľného práva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie rozpočtu Únie tým, že by bol zaťažený neoprávneným výdavkom“.

Kvalifikácia nezrovnalosti

Z dôvodu rozlíšenia typov nezrovnalostí boli v systéme IMS a následne aj v systémoch ITMS a ITMS2014+ zavedené nasledovné druhy kvalifikácie označujúce, o aký typ nezrovnalosti ide:

- SIG - sa nepredkladá EK. Signálom nezrovnalosti je informácia o výskyte nezrovnalosti získaná z akéhokoľvek zdroja, a to ešte pred posúdením tejto informácie relevantným subjektom. Vyskytuje sa na národnej úrovni;
- IRQ 0 - bez nezrovnalosti (napr. nepotvrdené podozrenie);
- IRQ 2 - nezrovnalosť;
- IRQ 3 - podozrenie z podvodu v zmysle Dohovoru;
- IRQ 5 - podvod (preukázaný podvod).

Podvodná nezrovnalosť

Pod pojmom podvodná nezrovnalosť sa rozumie nezrovnalosť, v rámci ktorej existuje podozrenie z podvodného správania, alebo bolo podvodné správanie aj preukázané (kvalifikácia IRQ 3 a IRQ 5). Konečné rozhodnutie o tom, či nezrovnalosť je v skutočnosti podvodom, prináleží príslušným orgánom činným v trestnom konaní a súdom daného ČŠ. To znamená, že prípád pôvodne oznámený ČŠ ako potenciálny podvod môžu OČTK a sudy neskôr zamietnuť/zastaviť/oslobodiť spod obžaloby a pod.

Nepotvrdené podozrenie

Stav, kedy sa podozrenie vedúce k iniciálnej evidencii nezrovnalosti nepotvrdí.

Hlásenie v IMS

Predstavuje formu oznámenia prípadu nezrovnalosti EK prostredníctvom systému IMS.⁹ Dáta za fondy EÚ sú čerpané z národných evidenčných systémov, kam ich najčastejšie eviduje RO. Metodiku evidencie a spracovania SoZN v rámci čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ vypracováva CO/PO MF SR¹⁰.

⁸ Rovnaké vymedzenie pojmu je uvedené v čl. 2 ods. 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 z 11. marca 2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

⁹ V PO 2004 - 2006 a PO 2007 - 2013 existovala možnosť spájania viacerých nezrovnalostí do jedného hlásenia, pokiaľ sa nezrovnalosti týkali toho istého vecného zistenia, resp. tej istej nezrovnalosti a tie, ktoré sa týkajú toho istého projektu (operácie). Od začiatku PO 2014 - 2020 už táto možnosť nie je. TVZ a SPP nezrovnalosti sa rovnako nespájajú do hlásení na EK.

¹⁰ S výnimkou SPP, ktorú na národnej úrovni vypracováva MPaRV SR

2 PRÍJMOVÁ ČASŤ ROZPOČTU EÚ

Prostriedky do rozpočtu EÚ plynú z vlastných zdrojov a ostatných príjmov. Vlastné zdroje EÚ sú príjmy pridelené EÚ s cieľom financovať jej rozpočet, t. j. automatický príjem do rozpočtu EÚ, bez potreby dodatočného súhlasu národných orgánov. Systém vlastných zdrojov EÚ je možné rozdeliť na tradičné vlastné zdroje (t. j. najmä clá), zdroje založené na dani z pridanej hodnoty a zdroje založené na HND.

2.1 Tradičné vlastné zdroje

TVZ sú jednou zo zložiek súčasného systému vlastných zdrojov EÚ všeobecného rozpočtu EÚ, ktorá predstavuje clá a poľnohospodárske poplatky.

Vstupom SR do EÚ vyplynula povinnosť odvádzať finančné prostriedky do všeobecného rozpočtu EÚ, tak ako všetkým ostatným ČŠ. FS SR sa zúčastňuje na tvorbe všeobecného rozpočtu EÚ odvodom TVZ vo výške stanovených nárokov EÚ na vlastné zdroje.

Subjektmi zapojenými do systému finančného riadenia vlastných zdrojov EÚ sú:

- ✓ MF SR;
- ✓ FR SR;
- ✓ CÚ - miestna a regionálna úroveň;
- ✓ kontrolné orgány:
 - FR SR, sekcia inšpekcie a vnútornej kontroly, odbor vnútornej kontroly, OdVK Z, OdVK S, OdVK V;
 - KÚ.

Nezrovnalosti v oblasti TVZ

Jedným z nástrojov, ako aj náležitou súčasťou fungovania systému finančného riadenia vlastných zdrojov EÚ v SR, vrátane systému riadenia a ochrany TVZ v rámci FS SR, je kontrolná činnosť, ktorá spočíva najmä v prevencii, odhaľovaní a prešetrovaní podvodov a nezrovnalostí, odstraňovaní zistených nedostatkov a príčin ich vzniku ako aj v neustálej analýze rizika, detekcii a preverovaní rizikových oblastí.

FS SR eviduje nezrovnalosti zistené v oblasti TVZ v elektronickej forme (sieťovej aplikácii OWNRES).¹¹

Oznamuje sa každý prípad nezrovnalosti:

- ✓ súvisiaci s nevyčeranou sumou vyššou ako 10 000,- EUR, a ktorý je zaevidovaný na účte B v súlade s ustanovením článku 6 ods. 3 druhý pododsek nariadenia Rady č. 609/2014 o metódach a postupe sprístupňovania TVZ;
- ✓ suma, ktorého bola priamo vymožená a zaúčtovaná na účte A v súlade s ustanovením článku 6 ods. 3 prvý pododsek nariadenia Rady č. 609/2014 o metódach a postupe sprístupňovania TVZ,

¹¹ Gestorom a zodpovedným subjektom tejto činnosti je OKpPaTVZ. Každý prípad oznámený v aplikácii OWNRES tvorí v tomto systéme samostatnú správu o nezrovnalosti. Pred zaslaním údajov vykonáva OKpPaTVZ kontrolu správnosti vzniknutého prípadu. Správa o nezrovnalosti sa využíva na oznámenie a aktualizáciu podrobných údajov týkajúcich sa prípadov nezrovnalostí v oblasti TVZ. Správa obsahuje tiež uskutočnené alebo plánované opatrenia zamerané na prevenciu proti opakovanému výskytu danej nezrovnalosti. Systém zasielania správ je povinný dodržiavať a uplatňovať každý ČŠ EÚ.

- ✓ ktorý súvisí s prípadom pašovaného tovaru, v ktorom colný dlh zanikol v súlade s článkom 124 ods.1 písm. e) nariadenia Rady EÚ 2013/952, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (ďalej len „CKÚ“), pretože tovar, ktorý vstúpil na colné územie EÚ, bol zaistený a súčasne alebo následne zhabaný,
- ✓ ktorý súvisí s oznamovaním prípadov z kontrol po prepustení/auditov, pri ktorých celková výška cla z viacerých vyhlásení prevyšuje sumu 10 000,- EUR.

Tabuľka č. 1 – Celkový prehľad nezrovnalostí v TVZ od vstupu SR do EÚ

Rok	Počet oznámených prípadov nezrovnalostí	Suma v EUR
2004	3	318 119,00
2005	6	483 921,40
2006	24	2 226 089,19
2007	24	2 398 352,98
2008	11	829 914,82
2009	26	1 812 221,00
2010	15	2 027 843,00
2011	13	517 184,34
2012	20	1 603 010,00
2013	8	1 421 084,26
2014	34	1 965 332,38
2015	9	630 374,80
2016	11	384 149,71
2017	18	1 474 372,31
2018	14	593 005,21
2019	6	194 977,91
2020	10	378 132,60
2021	8	884 115,48
2022	6	435 742,29
2023	14	3 794 826,95
Spolu	280	24 372 769,63

Zdroj: FR SR

Na odhalení najväčšieho počtu nezrovnalostí sa v roku 2023 podieľal Colný úrad Nitra. Tieto prípady spolu tvorili sumu TVZ vo výške 3 274 487,38 EUR. Colný úrad Nitra zároveň evidoval aj najvyššiu čiastku TVZ v jednotlivom prípade so sumou vo výške 3 017 913,64 EUR. Z celkového počtu 14 prípadov OWNRES boli 3 prípady podvodu a 11 prípadov nezrovnalostí. Vo väčšine zistených prípadov v roku 2023 boli nezrovnalosti spôsobené prevažne nesprávnym uvádzaním kódov kombinovanej nomenklatúry pri zatriedení tovaru do podpoložiek nomenklatúry Spoločného colného sadzovníka EÚ (ustanoveného vykonávacím nariadením EK č. EÚ 2022/1998, ktorým sa mení príloha 1 k nariadeniu Rady EHS č. 2658/87 o colnej a štatistickej nomenklatúre a o Spoločnom colnom sadzovníku) so zámerom obhádzania colných sadzieb, ako aj antidampingových opatrení. Nezrovnalosti boli spôsobené okrem toho aj nesprávnym uvádzaním samotnej colnej hodnoty, ako aj pripočítateľných položiek k colnej hodnote majúcich vplyv na colnú hodnotu tovaru a následne na stanovenú výšku TVZ.

Zo štrnástich prípadov oznámených nezrovnalostí TVZ v roku 2023 bolo 12 prípadov uzavretých. Otvorené zostali iba dva prípady z Colného úradu Nitra.

- Odhalené prípady nezrovnalostí boli zistené najmä:
 - kontrolami účtovných evidencií (účtovný audit),
 - bežnými kontrolami vybraných dokumentov,
 - kontrolami po prepustení tovaru v zmysle čl. 48 CKÚ, v spojení s § 12 zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

Výsledky kontrol sa využívajú na koordináciu a efektívne plánovanie vnútornej kontrolnej činnosti, analýzu rizík za účelom účinného zabezpečovania ochrany finančných prostriedkov EÚ ako aj SR.

Celkovo je od roku 2019 naďalej otvorených 6 prípadov v sumárnej hodnote 3 399 234,48 EUR.
Inšpekcie TVZ vykonané EK v rokoch 2004 až 2023

2004 - 2022

Všetky kontroly EK zamerané na oblasť TVZ, ktoré sa na Slovensku uskutočnili v rokoch 2004 až 2022, boli zo strany EK už uzatvorené.

V roku 2023 EK nevykonala v Slovenskej republike inšpekciu TVZ a nevykonala ani žiadnu dokladovú kontrolu.

Prevenčia

Na základe interných a externých podnetov bolo v roku 2023 vypracovaných 13 analytických správ a rôzne ďalšie operatívne, hodnotiace materiály a štatistické prehľady, ktorých účelom bolo navrhnúť opatrenia na identifikáciu, elimináciu, zabránenie a odhalenie rizík z pohľadu porušovania colných predpisov a daňových predpisov a zamedziť vzniku colných a daňových únikov. V roku 2023 boli spracované analytické správy najmä v oblasti dovozu tovaru v súvislosti s obchádzaním antidumpingových opatrení a taktiež v oblasti dovozu a vývozu tovarov v kontexte sankcií voči Ruskej federácii a Bielorusku v súvislosti so začatím vojnového konfliktu na Ukrajine. Jedným zo základných nástrojov riadenia colných rizík sú rizikové profily (ďalej len „RP“), ktoré majú predovšetkým preventívny charakter a ich úlohou je zabrániť vzniku porušenia colných predpisov. V roku 2023 bolo vytvorených zo strany FR SR 2 513 rizikových profilov. Najvyšší počet rizikových profilov bol vytvorený na základe údajov prijatých z výmeny informácií medzi členskými štátmi (1 863) a vo vzťahu k nezákonnému dovozu a vývozu tovaru na hraniciach s Ukrajinou (223). Oblasťou s najvyšším výskytom odhalenia nezákonnej činnosti na základe rizikových profilov v pomere počet odhalených a hodnota tovaru bola oblasť nesprávneho zatriedenia tovaru s dopadom na výšku colnej sadzby. Oblasťou s celkovo najvyšším výskytom zistených nezrovnalostí na základe rizikových profilov bolo nesprávne vyplňovanie údajov v colných vyhláseniach pre eCommerce. Nosnou témou pri tvorbe rizikových profilov v roku 2023 boli tak ako v prechádzajúcom roku sankčné opatrenia voči Rusku. Do rizikových profilov sa zapracovali ďalšie tri balíky sankčných opatrení (č. 10, 11 a 12) v reakcii na situáciu na Ukrajine (11 RP) a vytvorili sa ďalšie rizikové profily na zabránenie obchádzania týchto sankčných opatrení (3 RP). V súvislosti s činnosťou Ruska na Ukrajine sa vytvorilo aj 26 RP na vývoz tovaru dvojakeho použitia. Z dôvodu modernizácie nového automatizovaného systému v dovoze, vývoze a

tranzite v súlade s CKÚ bolo v roku 2023 zahájené testovanie komunikácie týchto modernizovaných produkčných systémov s Národným systémom analýzy rizika.

Viac informácií o TVZ nájdete vo Výročnej správe FS na webovom sídle FS SR:

<https://www.financnasprava.sk/sk/financna-sprava/vyrocne-spravy>.

3 VÝDAVKOVÁ ČASŤ ROZPOČTU EÚ

3.1 Oznamovanie nezrovnalostí na OLAF EK

V podmienkach SR je za riešenie nezrovnalostí v rámci OP zodpovedný poskytovateľ - teda RO, resp. SO/SORO. Ak RO splnomocní SO/SORO riešením nezrovnalostí, celková zodpovednosť RO za plnenie týchto úloh (za riešenie nezrovnalostí) vykonávaných SO/SORO nie je dotknutá.

Na národnej úrovni sú nezrovnalosti evidované v systémoch ITMS¹², ITMS2014+¹³, ITMS2021+¹⁴, AGIS¹⁵, INTERACT Management System¹⁶ a eMS¹⁷. Tie programy, ktorých nezrovnalosti podliehajú nahlasovacej povinnosti a sú evidované mimo týchto systémov, sú evidované priamo v IMS a prostredníctvom IMS nahlasované na ONÚ OLAF a následne na OLAF EK¹⁸.

Tie programy, ktoré podliehajú nahlasovacej povinnosti a ich nezrovnalosti sú evidované vo vyššie uvedených systémoch (okrem AGIS), sú na ONÚ OLAF nahlasované prostredníctvom CO MF SR.¹⁹ Ten vypracuje zo všetkých zhromaždených údajov (za každý kvartál príslušného roka) súhrnný prehľad o oznámených iniciálnych (nových) nezrovnalostiach a aktualizáciách PO 2004 - 2006 a PO 2007 - 2013 a iniciálnych nezrovnalostiach PO 2014 - 2020 za predchádzajúci štvrtrok, ktorý zašle ONÚ OLAF. ONÚ OLAF dáta spracuje a vypracuje tzv. **štvrtročné hlásenie** a zašle ho na OLAF EK. Obdobne vypracuje CO MF SR prehľadov správ o aktualizáciách nezrovnalostí podľa jednotlivých OP formou exportu údajov z ITMS2014+ za kalendárny mesiac - tzv. **mesačné hlásenia** za PO 2014 - 2020, ONÚ OLAF dáta spracuje a hlásenie zašle na OLAF EK. Intervaly nahlasovania nezrovnalostí ostávajú pre PO 2021 - 2027 nezmenené.

V súlade s čl. 122 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 sú v podmienkach SR oznamované OLAF-u EK prostredníctvom ONÚ OLAF nezrovnalosti, ktoré spĺňajú nasledujúce podmienky:

¹² Je informačný systém, ktorý slúži na evidenciu a následné spracovávanie, export a monitoring dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite pre PO 2004 - 2006 a PO 2007 - 2013 (ITMS II).

¹³ Pre PO 2014 - 2020.

¹⁴ Pre PO 2021-2027

¹⁵ Pre nezrovnalosti SPP, kde je kľúčovým orgánom PPA. Štvrtročné a mesačné hlásenia sú do IMS vytvárané priamo a neprechádzajú tak cez CO MF SR.

¹⁶ Elektronický systém, vyvinutý na účely evidovania nezrovnalostí OP INTERACT.

¹⁷ Electronic monitoring system pre INTERACT III v PO 2014 - 2020.

¹⁸ Nezrovnalosti programu nadnárodnej spolupráce INTERREG III B CADSES, programu medziregionálnej spolupráce INTERREG IIIC a programov medziregionálnej spolupráce URBACT, ESPON a SPP (okrem OR RH) boli evidované priamo do IMS v PO 2004 - 2006. Nezrovnalosti PCS INTERREG IVA Maďarsko – SR, SR - Rakúsko, SR - Poľsko, Európskeho nástroja susedstva a partnerstva Maďarsko - Slovenská republika – Rumunsko – Ukrajina (ENPI), INTERREG IVB Juhovýchodná Európa (JVE) a Stredná Európa (SE), ako aj programov medziregionálnej spolupráce URBACT II, ESPON 2013, INTERREG IVC a SPP (okrem OP RH) sú v prípade, ak podliehajú nahlasovacej povinnosti, evidované priamo do IMS za PO 2007 - 2013. Nezrovnalosti programov spolupráce INTERREG V-A SR - PL, SR – HU, OP ENI Cezhraničná spolupráca Maďarsko - Slovensko - Rumunsko - Ukrajina 2014 - 2020, programov nadnárodnej spolupráce INTERREG V-B Dunaj (ETC Dunaj) a Stredná Európa (SE) a medziregionálnej spolupráce URBACT III, ESPON 2020, INTERREG Europe 2014 - 2020 a SPP (okrem OP RH) sú v prípade, ak podliehajú nahlasovacej povinnosti, evidované priamo do IMS. Obdobným spôsobom sú priamo do IMS v PO 2014 - 2020 evidované aj nezrovnalosti týchto programov: AMIF, Národný program pre Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF), FEAD a Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii (EGF).

¹⁹ 11 OP a program európskej teritoriálnej spolupráce INTERACT za PO 2004 - 2006, 13 OP a program európskej teritoriálnej spolupráce INTERACT II za PO 2007 - 2013, 10 resp. 9 OP (bez OP Val) a program európskej teritoriálnej spolupráce INTERACT III za PO 2014 - 2020.

- presiahli 10 000,- EUR za zdroje EÚ;
- nespadajú pod výnimky z oznamovacej povinnosti;
- boli predmetom počiatočného administratívneho/správneho alebo súdneho zistenia.

Výnimky z oznamovacej povinnosti:

- ✓ prípady, keď realizácia operácie zlyhala úplne, alebo čiastočne v dôsledku konkurzu prijímateľa, alebo partnera;
- ✓ prípady, na ktoré prijímateľ, alebo partner upozornil RO, alebo CO dobrovoľne a skôr, ako niektorý z týchto orgánov danú nezrovnalosť zistil, či už pred, alebo po vyplatení verejného príspevku;
- ✓ prípady, ktoré zistil a opravil RO, alebo CO pred zahrnutím príslušných výdavkov do Výkazu výdavkov, ktorý sa predkladá EK.

Na prípady predchádzajúce konkurzu, alebo prípady podozrenia z podvodu, ak suma nezrovnalosti za zdroj EÚ presiahla 10 000,- EUR sa výnimky z oznamovacej povinnosti nevzťahujú.

Pre PO 2021 -2027 v súlade s čl. 69 ods. 2 a prílohou č. XII nariadenia EP a Rady (EÚ) 2021/1060 sú v podmienkach SR oznamované OLAF-u EK prostredníctvom ONÚ OLAF nezrovnalosti, ktoré spĺňajú nasledujúce podmienky:

- nezrovnalosti, ktoré boli predmetom prvého písomného posudku zo strany príslušného orgánu, či už správneho, alebo súdneho, **so závermi na základe konkrétnych skutočností o tom, že k nezrovnalosti došlo, bez toho, aby bola dotknutá možnosť, že tento záver sa možno bude musieť následne prehodnotiť alebo zrušiť v dôsledku vývoja v priebehu správneho alebo súdneho postupu;**
- nezrovnalosti, ktoré vedú k začatiu správneho alebo súdneho konania na vnútroštátnej úrovni s **cieľom zistiť, či došlo k podvodu alebo iným trestným činom;**
- nezrovnalosti predchádzajúce konkurzu;
- nezrovnalosti na písomnú žiadosť EK, po prvotnom oznámení členského štátu**

Európskemu úradu pre boj proti podvodom sa neoznamujú nezrovnalosti:

- nezrovnalosti v sume nižšej ako 10 000,- EUR za EÚ zdroj, **to neplatí v prípade nezrovnalostí, ktoré sú navzájom prepojené a ktorých celková suma presahuje 10 000,- EUR za EÚ zdroj;**
- prípady, keď nezrovnalosť spočíva výlučne v tom, že realizácia projektu zlyhala úplne alebo čiastočne v dôsledku konkurzu prijímateľa, ktorý nie je dôsledkom podvodu²⁰;
- prípady, na ktoré prijímateľ upozornil riadiaci orgán alebo platobný orgán dobrovoľne a skôr, ako niektorý z týchto orgánov danú nezrovnalosť zistil, či už pred, alebo po vyplatení verejného príspevku;
- prípady, ktoré riadiaci orgán zistil a opravil pred zaradením do žiadosti o platbu predloženej Komisii.

Výnimky uvedené v písmenách c) a d) sa nevzťahujú na nezrovnalosti, ktoré vedú k začatiu správneho alebo súdneho konania na vnútroštátnej úrovni s cieľom zistiť či došlo k podvodu alebo iným trestným činom.

²⁰ okrem prípadov nezrovnalostí predchádzajúcich konkurzu a prípadov podozrenia z podvodu (suma za zdroj EÚ presiahla 10 000 EUR

3.2 Kohézna politika za rok 2023

3.2.1 Predvstupové fondy

V programoch predvstupovej pomoci PHARE, ISPA, SAPARD sa už nevykonávajú žiadne aktivity (audity, kontroly), na základe ktorých by mohli byť identifikované nezrovnalosti. Z uvedeného dôvodu bolo evidovanie nových nezrovnalostí týchto fondov a ich hlásenie na EK v roku 2018 ukončené.

3.2.2 Programové obdobie 2004 - 2006

Celkové čerpanie štrukturálnych fondov PO 2004 - 2006 je, vzhľadom na ukončenie tohto PO, na úrovni približne 1,2 mld. EUR. Všetky programy tohto skráteného PO²¹ sú zo strany EK uzatvorené. V programoch implementovaných v rámci PO 2004 - 2006 sa vykonáva najmä aktualizácia už zaevidovaných hlásení v IMS, a z toho dôvodu ich nahlasovanie na EK naďalej pokračuje.

V roku 2023 bolo v IMS 6 aktualizácií 4 otvorených prípadov.

V IMS bolo k 23. aprílu 2024 **otvorených ešte 31 prípadov s celkovou zostatkovou sumou 2 161 023,82 EUR** (1 630 375,04 EUR za zdroj EÚ) za toto PO. Z tohto celkového počtu otvorených prípadov má 5 pridelený finančný stav AIRR v celkovej zostatkovej sume 189 281,66 EUR (146 500,47 EUR za zdroj EÚ), čo znamená, že sú zo strany SR nevyhnutiteľné. 4 hlásenia majú priradenú kvalifikáciu IRQ 3 a dve hlásenia IRQ 5.

Tabuľka č. 2 – Otvorené prípady v IMS za PO 2004 – 2006 v počte

Program	IRQ 2	IRQ 3	IRQ 5	Počet
Základná infraštruktúra	0	1	0	1
Program Iniciatívy Spoločenstva EQUAL	7	0	0	7
SOP ĽZ	16	3	1	20
SOP PaS	0	0	0	0
Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 3	2	0	1	3
Celkový súčet	25	4	2	31

Zdroj: IMS

Tabuľka č. 3 – Zostatky v IMS za PO 2004 – 2006 v EUR

Za zdroj EÚ	Za zdroj ŠR	Celková suma
1 630 375,04	530 648,78	2 161 023,82

Zdroj: IMS

²¹ SOP PaS, SOP ĽZ, Sektorový OP PRV, Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 2, Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 3, Program iniciatívy spoločenstva INTERREG IIIA Rakúsko - Slovensko, Program iniciatívy spoločenstva INTERREG IIIA Poľsko - Slovenská republika, Program iniciatívy spoločenstva INTERREG IIIA Slovenská republika - Česká republika, Program susedstva Maďarská republika - Slovenská republika - Ukrajina, Program Iniciatívy Spoločenstva EQUAL, OP Základná infraštruktúra, Program teritoriálne spolupráce INTERACT, Program nadnárodnej spolupráce INTERREG IIIB CADSES, Program medziregionálnej spolupráce INTERREG IIIC a Program medziregionálnej spolupráce URBACT, ESPON, OP RH.

3.2.3 Programové obdobie 2007 - 2013

Z celkového záväzku PO 2007 - 2013 v rámci všetkých 14 OP vo výške **11,63 mld. EUR** SR vyčerpal prostriedky vo výške 10,92 mld. EUR, čo predstavuje čerpanie na úrovni **93,81 %**. Pokračuje proces uzatvárania a finančného vysporiadania. Zatiaľ boli v spolupráci s EK uzatvorené štyri programy – PS INTERACT II (14.12.2017), OP Rybné hospodárstvo (11.07.2019 / 13.01.2023), OP Technická pomoc (29.11.2021) a PCS SR-ČR (11.01.2022). Pri všetkých operačných programoch EK zaslala slovenským orgánom prípravne uzatváracie listy tzv. pre-closure letters.²²

V roku 2023 bolo v IMS vytvorených **12 nových (iniciálnych) prípadov za PO 2007 - 2013** v celkovej sume 9 799 051,19 EUR za zdroj EÚ, čo je približne o 13,4 mil. menej ako v roku 2022.

Najvyšší počet iniciálnych hlásení bolo v IMS za rok 2023 evidovaných za **OP KaHR (6)**, v rámci ktorého bol v IMS nahlásený aj **najväčší finančný objem nezrovnalostí**, celkovo za 9 539 345,74 EUR (8 108 443,11 EUR za zdroj EÚ). Tieto tvorili približne 94 % z celkového finančného objemu všetkých hlásených nezrovnalostí.

Tabuľka č. 4 – Iniciálne otvorené prípady v IMS za rok 2023 PO 2007 – 2013 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
KF	1	360 888,75	42 457,50	403 346,25
OP ŽP	1	360 888,75	42 457,50	403 346,25
ERDF	9	9 203 600,89	1 604 840,62	10 808 441,51
OP KaHR	6	8 108 443,11	1 430 902,63	9 539 345,74
OP VaV	2	362 565,28	44 656,96	407 222,24
ROP	1	732 592,50	129 281,03	861 873,53
ESF	2	234 561,55	41 393,46	275 955,01
OP V	2	234 561,55	41 393,46	275 955,01
Celkový súčet	12	9 799 051,19	1 688 691,58	11 487 742,77

Zdroj: IMS

Kvalifikácia nezrovnalostí

Z celkového počtu 12 iniciálnych otvorených hlásení bolo z pohľadu kvalifikácie nezrovnalostí hlásených **10 nepodvodných (IRQ 2)**, **1 podvodný (IRQ 3)** a **1 prípad bol nahlásený ako preukázaný podvod (IRQ 5)**.

Tabuľka č. 5 – Kvalifikácia iniciálnych prípadov v IMS za rok 2023 PO 2007 - 2013 podľa fondov v počte

Fond	KF	ERDF	ESF	Spolu
Kvalifikácia				
IRQ 2	1	9	0	10
IRQ 3	0	0	1	1
IRQ 5	0	0	1	1

²² Zdroj: Informácia o stave implementácie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 - 2020 (ročná) k 31. 12. 2023, str. 40.

Celkový súčet	1	9	2	12
----------------------	----------	----------	----------	-----------

Zdroj: IMS

Nepodvodné iniciálne hlásenia (IRQ 2) boli za rok 2023 v **najväčšom počte (6)** hlásené v rámci **OP KaHR**. Vo finančnom vyjadrení bolo najviac hlásení rovnako za **OP KaHR** (8 108 443,11 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 6 – *Nepodvodné iniciálne hlásenia za rok 2023 PO 2007 – 2013 v EUR*

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
OP KaHR	6	8 108 443,11	1 430 902,63	9 539 345,74
OP ŽP	1	360 888,75	42 457,50	403 346,25
OP VaV	2	362 565,28	44 656,96	407 222,24
ROP	1	732 592,50	129 281,03	861 873,53
Celkový súčet	10	9 564 489,64	1 647 298,12	11 211 787,76

Zdroj: IMS

Podvodné iniciálne hlásenie (IRQ 3) bolo v roku 2023 hlásené v **OP ZaSI (1)**.

Bolo vznesené obvinenie pre zločin poškodzovania záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 ods.1, ods. 3 Trestného zákona a podľa § 225 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona (zločin subvenčný podvod). Na základe sťažnosti prokurátora bola aktualizovaná nezrovnalosť N21502113 z IRQ0 na IRQ3 a posun do stavu "počiatočné preverovanie".

Tabuľka č. 7 – *Podvodné iniciálne hlásenia (IRQ 3) za rok 2023 PO 2007 – 2013 v EUR*

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
OP ZaSI	1	162 493,56	28 675,58	191 169,14
Celkový súčet	1	162 493,56	28 675,58	191 169,14

Zdroj: IMS

Iniciálne hlásenie preukázaného podvodu (IRQ 5) bolo v roku 2023 hlásené v **OP ZaSI (1)**. V júli 2023 bol vydaný trestný rozkaz a v nadväznosti naň aj žiadosť o splácanie dlhu formou splátkového kalendára. Išlo o zločin subvenčného podvodu a zločin poškodzovania finančných záujmov ES.

Tabuľka č. 8 – *Hlásenie preukázaného podvodu (IRQ 5) za rok 2023 PO 2007 – 2013 v EUR*

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
OP ZaSI	1	72 067,99	12 717,88	84 785,87
Celkový súčet	1	72 067,99	12 717,88	84 785,87

Zdroj: IMS

Typ nezrovnalostí (T)

Pre správne zatriedenie jednotlivých prípadov nezrovnalostí podľa vecnej kvalifikácie nezrovnalostí na účely sledovania nezrovnalostí OLAF EK a monitorovania vývoja nezrovnalostí na národnej úrovni sa využíva **typológia nezrovnalostí**²³ a **kódovník OLAF** vypracované OLAF EK. K jednotlivým nezrovnalostiam sú často pridelené viaceré typy v zmysle kódovníka. Najčastejšie použitým typom nezrovnalostí pri iniciálnych hláseniach v roku 2023 za PO 2007 - 2013 bol T90 - ďalšie nezrovnalosti (pozri Modus operandi), ktoré bližšie nešpecifikuje typ nezrovnalosti.

Tabuľka č. 9 – Typ iniciálnych hlásení za rok 2023 PO 2007 - 2013 v počte

Program	T11 Žiadosť	T14 Doklady	T18 Konkurz	T40 Porušenie predpisov VO	T90 Ďalšie nezrovnalosti	Kombinované (T11, T40)	Celkový počet
OP KaHR	0	0	1	0	5	0	6
OP ŽP	0	0	0	1	0	0	1
OP VaV	0	0	0	1	0	1	2
OP ZaSI	1	1	0	0	0	0	2
ROP	1	0	0	0	0	0	1
Celkový súčet	2	1	1	2	5	1	12

Zdroj: IMS

Aktualizácie nezrovnalostí

Aktualizácie hlásení PO 2007 - 2013 boli v roku 2023 vykonané, okrem iného, aj z dôvodu vrátenia finančných prostriedkov v 38 prípadoch v celkovej sume 84 438 259,63 EUR, čo je výrazný nárast v porovnaní s rokom 2022 (v roku 2022 išlo o sumu približne 22,7 mil. EUR).

Tabuľka č. 10 – Vrátené finančné prostriedky v roku 2023 v IMS za PO 2007 – 2013 v EUR

Fond/Program	Počet prípadov	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
KF	11	52 094 893,45	9 193 216,51	61 288 109,96
OP D	11	52 094 893,45	9 193 216,51	61 288 109,96
ERDF	22	19 065 050,64	3 801 964,35	22 867 014,99
OP KaHR	1	31 910,44	5 631,26	37 541,70
OPIS	1	3 157 969,38	1 035 324,19	4 193 293,57
OP VaV	1	19 818,53	3 497,48	23 316,01
OP D	9	13 456 592,76	2 374 692,84	15 831 285,60
OP Z	4	2 152 860,90	353 889,33	2 506 750,23
ROP	6	245 898,63	28 929,25	274 827,88
ESF	5	165 115,25	28 019,43	193 134,68
OP V	5	165 115,25	28 019,43	193 134,68
Celkový súčet	38	71 325 059,34	13 023 200,29	84 438 259,63

Zdroj: IMS

²³ Systém IMS rozlišuje hlavnú „kategóriu nezrovnalosti“ (napr. T40) a nižšiu úroveň „typ nezrovnalosti“ (napr. T40/18).

V IMS bolo k 23. aprílu 2024 za PO 2007 - 2013 **otvorených ešte 402** prípadov s celkovou zostatkovou sumou **250 854 362,38 EUR**, čo predstavuje pokles približne o 67 mil. EUR voči roku 2022 (317 657 317,64 EUR).

Tabuľka č. 11 - Zostatky v IMS za PO 2007 – 2013 v EUR

Za zdroj EÚ	Za zdroj ŠR SR	Celková suma
215 629 342,98	35 225 019,40	250 854 362,38

Zdroj: IMS

3.2.4 Programové obdobie 2014 - 2020

Počas PO 2014 - 2020 patrilo Slovensko k ČŠ, kde finančné prostriedky z EFRR a KF predstavovali viac než tretinu všetkých verejných investícií.²⁴

K 31. decembru 2023 bolo kontrahovanie finančných prostriedkov EŠIF vo výške **18,20 mld. EUR**, čo predstavuje **108,50 %** z alokácie na PO 2014 - 2020 (za zdroje EÚ). Stav čerpania k tomuto dátumu je na úrovni 14,53 mld. EUR za EÚ zdroj, čo predstavuje 86,62 % alokácie na PO 2014 - 2020.²⁵

Vo väzbe na rok 2023 bolo reportovaných na OLAF EK **109 iniciálnych hlásení za PO 2014 - 2020**, z toho bolo 9 prípadov zrušených, 50 prípadov uzatvorených a zvyšok, t. j. 50 prípadov v celkovej sume 45 676 656,43 EUR (36 427 639,69 EUR za zdroj EÚ) je evidovaných v IMS ako otvorených.

Najvyšší počet iniciálnych hlásení bol v IMS za rok 2023 evidovaných v rámci **OP II (17)**. **Najväčší finančný objem nezrovnalostí** bol nahlásený tiež za **OP II**, celkovo za 39 033 143,03 EUR, čo predstavuje približne 85,5 % celkového objemu nahlásených iniciálnych nezrovnalostí.

Tabuľka č. 12 - Iniciálne otvorené prípady v IMS za rok 2023 PO 2014 - 2020 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
KF	5	811 005,97	128 774,36	939 780,33
OP II	1	213 690,00	25 140,00	238 830,00
OP KŽP	4	597 315,97	103 634,36	700 950,33
ERDF	40	35 005 268,02	8 932 412,66	43 937 680,68
OP II	16	30 325 858,59	8 468 454,44	38 794 313,03
IROP	12	2 985 232,17	267 146,06	3 252 378,23
Interreg V-A SK-AT	1	21 273,89	0,00	21 273,89
OP KŽP	11	1 672 903,37	196 812,16	1 869 715,53
ESF	5	611 365,70	187 829,72	799 195,42
OP LZ	5	611 365,70	187 829,72	799 195,42
Celkový súčet	50	36 427 639,69	9 249 016,74	45 676 656,43

Zdroj: IMS

²⁴ Zdroj: Preskúmanie EDA č. 01/2023: *Financovanie EÚ prostredníctvom politiky súdržnosti a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti – Porovnávací analýza*, str. 41.

²⁵ Zdroj: Informácia o stave implementácie EŠIF v programovom období 2014 - 2020 k 31. 12. 2022, str. 3.

Kvalifikácia nezrovnalostí

Z celkového počtu 50 iníciaľných otvorených hlásení, reportovaných na OLAF EK v roku 2023 za PO 2014 - 2020 prostredníctvom IMS, bolo nahlásených **36 nepodvodných hlásení (IRQ 2)** a **14 podvodných (IRQ 3)**. Preukázaný podvod (IRQ 5) nebol hlásený.

Tabuľka č. 13 - Kvalifikácia iníciaľných prípadov v IMS za rok 2023 PO 2014 – 2020 podľa fondov v počte

Fond	KF	ERDF	ESF	Spolu
Kvalifikácia				
IRQ 2	4	29	3	36
IRQ 3	1	11	2	14
Celkový súčet	5	40	5	50

Zdroj: IMS

Najvyšší počet (14), ako aj najväčší finančný objem (30 064 078,39 EUR za zdroj EÚ) nepodvodných iníciaľných hlásení (IRQ 2) vo väzbe na rok 2023 za PO 2014 - 2020 bolo reportovaných na EK v rámci OP II.

Tabuľka č. 14 – Nepodvodné iníciaľne hlásenia za rok 2023 PO 2014 – 2020 v EUR

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
OP II	14	30 064 078,39	8 493 594,44	38 557 672,83
IROP	11	2 796 403,39	244 930,91	3 041 334,30
Interreg V-A SK-AT	1	21 273,89	0,00	21 273,89
OP ĽZ	3	183 904,05	158 385,62	342 289,67
OP KŽP	7	965 938,96	147 001,78	1 112 940,74
Celkový súčet	36	34 031 598,68	9 043 912,75	43 075 511,43

Zdroj: IMS

Podvodné hlásenia (IRQ 3) boli v roku 2023 v najvyššej miere hlásené za **OP KŽP (8)**. Objemovo tiež výrazne dominoval v roku 2023 **OP KŽP** v celkovej sume 1 457 725,12 EUR (1 304 280,38 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 15 - Podvodné iníciaľne hlásenia za rok 2023 PO 2014 – 2020 v EUR

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
OP II	3	475 470,20	0,00	475 470,20
IROP	1	188 828,78	22 215,15	211 043,93
OP ĽZ	2	427 461,65	29 444,10	456 905,75
OP KŽP	8	1 304 280,38	153 444,74	1 457 725,12
Celkový súčet	14	2 396 041,01	205 103,99	2 601 145,00

Zdroj: IMS

Tabuľka č. 16 - Podvodné nezrovnalosti s najväčším finančným objemom za rok 2023

Program	Suma za zdroj EÚ v EUR	Stav nezrovnalosti	Orgán, ktorý zistil nezrovnalosť	Popis nezrovnalosti
OP II	199 795,20	Počiatkové preverovanie	Anonym, Európska prokuratúra	Trestné stíhanie pre zločin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa §261 odsek 1, odsek 6 písmeno a) Trestného zákona
OP ĽZ	250 274,69	Počiatkové preverovanie - s finančným dopadom	Podnet od občana, Sprostredkovateľský orgán MV SR	Podozrenie na poškodzovanie finančných záujmov EÚ - falšovanie dokumentácie predkladanej v rámci ŽoP.
OP KŽP	196 832,06	Počiatkové preverovanie - s finančným dopadom	ARACHNE, Sprostredkovateľský orgán OP KŽP - SIEA	Podozrenie zo spáchania trestného činu. SIEA má dôvodné podozrenie, že mohlo dôjsť k spáchaniu činov podľa §225 Subvenčný podvod, §261 a nasl. Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločenstiev, §266 a nasl. Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe, prípadne iných trestných činov podľa zák. č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zdroj: IMS/ITMS2014+

Typ nezrovnalostí (T)

Najčastejšie použitým typom nezrovnalosti pri iniciálnych hláseniach v roku 2023 za PO 2014 - 2020 bol T40, T40/T11 a T41 Porušenie predpisov týkajúcich sa VO (26); to svedčí o pretrvávajúcich problémoch a rizikách pri VO.

Tabuľka č. 17 – Typ najpočetnejších iniciálnych hlásení za rok 2023 PO 2014 – 2020 v počte

Program	T11 Žiadosť	T14 Doklady	T14/T13	T16/T11	T18 Konkurz	T40 Porušenie predpisov VO (rozhodnutie Komisie C(2013)9527)	T40/T11	T41 Porušenie predpisov týkajúcich sa VO (rozhodnutie Komisie C(2019)3452)	T50 Štátna pomoc	T90 Ďalšie nezrovnalosti
OP II	2	0	0	0	1	7	0	2	1	4
IROP	0	0	0	2	0	3	1	4	0	2
Interreg V-A SK-AT	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Interreg V-A SK-CZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OP ĽZ	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0
OP KŽP	0	0	0	0	0	8	0	0	0	7

Program	T11 Žiadosť	T14 Doklady	T14/ T13	T16/ T11	T18 Konkurz	T40 Porušenie predpisov VO (rozhodnutie Komisie C(2013)952 7)	T40/ T11	T41 Porušenie predpisov týkajúcich sa VO (rozhodnutie Komisie C(2019)3452)	T50 Štátna pomoc	T90 Ďalšie nezrovnalosti
Celkový súčet	4	2	1	2	1	19	1	6	1	13

Zdroj: IMS

Aktualizácie nezrovnalostí

Vysporiadanie nezrovnalosti s dlžníkom RO/SO v rámci PO 2014 - 2020 je charakteristické tým, že k vysporiadaniu finančných prostriedkov na národnej úrovni dochádza nasledovne:

RO/SO je v zmysle zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o príspevku z EŠIF“) povinný vysporiadať NZR najneskôr do 30. septembra roku nasledujúceho po roku, v ktorom boli schválené účty zo strany Európskej komisie²⁶. V prípade, ak nedôjde k úhrade nezrovnalostí, vysporiadanie nezrovnalosti sa uskutoční na základe rozhodnutia ministra financií viazaním rozpočtových prostriedkov v súlade s § 18 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Znamená to, že v PO 2014 - 2020 dochádza k postupnému vysporiadaniu nezrovnalostí na ročnej báze, čo oproti predchádzajúcim PO znamená jednoznačný pokrok.

V roku 2023 bolo spolu vrátených celkovo 125 859 247,49 EUR (108 964 764,54 EUR za zdroj EÚ), najviac za OP II 105 256 527,21 EUR (90 125 273,27 EUR za zdroj EÚ), čo predstavovalo vyše 83 % celkových vrátených finančných zdrojov.

Tabuľka č. 18 - Vrátené finančné prostriedky v IMS za PO 2014 – 2020 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
KF	40	56 189 216,35	8 644 228,40	64 833 444,75
OP II	13	44 959 826,41	7 841 931,79	52 801 758,20
OP KŽP	27	11 229 389,94	802 296,61	12 031 686,55
ERDF	86	49 524 233,27	7 724 385,96	57 248 619,23
OP II	32	45 165 446,86	7 289 322,15	52 454 769,01
IROP	23	2 505 195,77	296 512,43	2 801 708,20
Interreg V-A SK-AT	1	14 445,75	0,00	14 445,75
Interreg V-A SK-CZ	6	586 872,79	13 005,86	599 878,65
OP LZ	12	406 284,31	47 798,16	454 082,47
OP KŽP	10	790 340,68	65 581,69	855 922,37
OP TP	2	55 647,11	12 165,67	67 812,78
ESF	14	3 251 314,92	525 868,59	3 777 183,51
OP EVS	1	334 388,33	39 339,80	373 728,13
OP LZ	13	2 916 926,59	486 528,79	3 403 455,38

26 Povinnosť vysporiadať NZR pre poskytovateľa uvedená v § 40 zákona o príspevku z EŠIF

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
Celkový súčet	140	108 964 764,54	16 894 482,95	125 859 247,49

Zdroj: IMS

V IMS bolo k 10. máju 2023 za PO 2014 - 2020 **otvorených ešte 171** prípadov s celkovou zostatkovou sumou **295 076 431,75 EUR** (249 246 519,28 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 19 - Zostatky v IMS za PO 2014 – 2020 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
KF	41	140 397 492,97	21 779 740,95	162 177 233,92
OP II	3	118 487 371,16	20 896 966,09	139 384 337,25
OP KŽP	38	21 910 121,81	882 774,86	22 792 896,67
ERDF	99	102 192 720,22	22 802 060,91	124 994 781,13
OP II	37	60 258 385,20	14 199 586,89	74 457 972,09
IROP	29	5 083 761,46	634 685,69	5 718 447,15
Interreg V-A SK-AT	1	21 273,89	0,00	21 273,89
OP LZ	6	225 168,27	26 490,30	251 658,57
OP KŽP	18	35 590 548,22	7 941 298,03	43 531 846,25
OP Val*	8	1 013 583,18	0,00	1 013 583,18
ESF	31	6 656 306,09	1 248 110,61	7 904 416,70
OP LZ	31	6 656 306,09	1 248 110,61	7 904 416,70
Celkový súčet	171	249 246 519,28	45 829 912,47	295 076 431,75

*OP Val bol presunutý pod OP II v roku 2019.

Zdroj: IMS

Vzhľadom na ukončovanie PO 2014 - 2020 je nevyhnutný aktívny prístup RO ako správcov pohľadávok pri úkonoch vysporiadania a vymáhania nezrovnalostí od prijímateľov tak, aby bola v maximálne možnej miere zabezpečená ochrana majetku štátu a boli eliminované dodatočné negatívne dopady na štátny rozpočet.

3.3 Plán obnovy a odolnosti SR

Plán obnovy a odolnosti SR je príležitosť ako transformovať naše hospodárstvo a spoločnosť ako takú. Zameriava sa na päť hlavných priorít: zelená ekonomika; vzdelávanie; veda, výskum a inovácie; zdravie; efektívna verejná správa a digitalizácia. Kladie dôraz na udržateľnosť, zdravé životné prostredie, inklúziu vo vzdelávaní, modernú zdravotnú starostlivosť, zlepšenie podnikateľského prostredia, zdravé verejné financie a zelenú ekonomiku.

Pre Slovenskú republiku je k dispozícii celkovo 6,4 miliárd EUR, pričom celkové kumulatívne čerpanie Plánu obnovy a odolnosti SR k dátumu 31.12.2023 je 429 211 743,- EUR.

Pokiaľ ide o hlásenie nezrovnalostí na EK v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR, v zmysle aktuálne platných pravidiel pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti nie sú ČŠ povinné oznamovať nezrovnalosti v IMS, ale môžu tak urobiť na dobrovoľnej báze. V rámci SR je nahlasovanie nezrovnalostí plne v kompetencii NIKA a je realizované mimo IMS. Za rok 2023 boli nahlásené dve nezrovnalosti vo

výške 1 225 000,- € za zdroj POO, z ktorých jedna sa týkala Komponentu 8 - Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl a druhá Komponentu 11 - Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť.

3.4 Spoločná poľnohospodárska politika za rok 2023

Za posledných 50 rokov bola SPP najdôležitejšou spoločnou politikou EÚ. To vysvetľuje, prečo tvorí veľkú časť rozpočtu EÚ, hoci v posledných rokoch percentuálny podiel neustále klesá. SPP je financovaná z dvoch fondov: Európsky poľnohospodársky záručný fond (EPZF/EAGF²⁷) a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV/EAFRD).

Podľa základných pravidiel finančného riadenia SPP je EK zodpovedná za riadenie EPZF a EPFRV. EK však neuskutočňuje platby príjemcom. V súlade so zásadou zdieľaného riadenia je táto úloha delegovaná na ČŠ, ktoré sami pracujú prostredníctvom národných alebo regionálnych platobných agentúr (v prípade SR je to PPA). Platobné agentúry však nie sú zodpovedné len za platby príjemcom. Predtým sa musia samy alebo prostredníctvom delegovaných orgánov ubezpečiť o oprávnenosti žiadostí o pomoc.²⁸

Napriek tomu, že fondy, ktoré podporujú rybné hospodárstvo patria k fondom EÚ, v podmienkach SR je jeho RO MPaRV SR. Cieľom OP RH je trvalo udržateľný rozvoj rybolovu a akvakultúry, čím dopĺňa SPP.

3.4.1 Programové obdobie 2004 - 2006

Za PO 2004 - 2006 neboli v roku 2023 vrátené žiadne finančné prostriedky. V IMS je k 25. aprílu 2024 otvorených ešte **7 prípadov so zostatkovou sumou 826 452,18 EUR (rovnako ako v roku 2023)**. Naďalej prebieha vymáhanie a vo všetkých prípadoch je aktívne správne konanie resp. konkurzy, exekúcie a likvidácie.

Tabuľka č. 20 - Zostatky v IMS za PO 2004 – 2006 v EUR

Fond	Za zdroj EÚ	Za zdroj ŠR	Celková suma
EPZF	665 663,66	160 788,52	826 452,18

Zdroj: IMS

3.4.2 Programové obdobie 2007 - 2013

V roku 2023 boli za PO 2007 - 2013 v IMS evidované **iba štyri iniciálne hlásenia prípadov** za PRV 2007 - 2013, z ktorých jeden bol v tomto roku aj uzatvorený v celkovom finančnom objeme 993 759,72

²⁷ Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond/European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EPUZF/EAGGF) od roku 2007 neexistuje. Bol rozdelený na dva samostatné fondy – EPZF a EPFRV. Z **EPFRV** bol financovaný PRV 2007 - 2013 a je financovaný PRV 2014-2020. Každý z programov bol/je rozdelený na tzv. „projektové“ a „neprojektové opatrenia“. Pri „projektových opatreniach“ sa uzatvára zmluva o poskytnutí NFP. Pri „neprojektových opatreniach“ žiadateľ podá žiadosť. V prípade, že žiadateľ spĺňa kritériá pre vyplatenie podpory, táto mu je vyplatená. Teda pri „neprojektových opatreniach“ nie je medzi PPA a žiadateľom uzatvorená zmluva o poskytnutí NFP. Z **EPZF** sú vyplácané „priame platby a výdavky na trhové opatrenia“. Čerpanie sa eviduje kumulatívne.

²⁸ Výdavky platobných agentúr uhradí EK ČŠ v prípade EPZF na mesačnej báze a v prípade EPFRV štvrtročne.

EUR (738 861,86 EUR za zdroj EÚ). Vo všetkých prípadoch išlo o nepodvodné nezrovnalosti (IRQ 2). Iniciálne nezrovnalosti za OP RH 2007 - 2013 evidované v tomto roku neboli.

Tabuľka č. 21 - Iniciálne prípady v IMS za rok 2023 PO 2007 – 2013 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
EPFRV	4	738 861,86	254 897,86	993 759,72
PRV	4	738 861,86	254 897,86	993 759,72
Celkový súčet	4	738 861,86	254 897,86	993 759,72

Zdroj: IMS

Za PO 2007 - 2013 boli za rok 2023 vrátené finančné prostriedky v celkovej sume 16 912,10 EUR (12 684,07 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 22 - Vrátené finančné prostriedky v IMS za PO 2007 - 2013 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
EPFRV	1	12 684,07	4 228,03	16 912,10
PRV	1	12 684,07	4 228,03	16 912,10
Celkový súčet	1	12 684,07	4 228,03	16 912,10

Zdroj: IMS

V IMS je k 25. aprílu 2024 otvorených ešte 100 prípadov so zostatkovou sumou **20 227 458,54 EUR** (15 090 866,50 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 23 – Zostatky v IMS za PO 2007 – 2013 v EUR

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
OP RH	2	49 407,86	16 469,29	65 877,15
PRV	93	14 919 270,85	5 113 255,11	20 032 525,96
Priame platby	5	122 187,79	6 867,64	129 055,43
Celkový súčet	100	15 090 866,50	5 136 592,04	20 227 458,54

Zdroj: IMS

3.4.3 Programové obdobie 2014 - 2020 + roky 2021 a 2022

S cieľom umožniť nepretržité platby poľnohospodárom a iným príjemcom SPP na roky 2021 a 2022 bolo prijaté tzv. prechodné nariadenie EÚ²⁹, ktorým sa predĺžilo poskytovanie podpory z EPFRV a EPZF aj na tieto roky. V tejto súvislosti došlo k predĺženiu PO PRV SR 2014 – 2020 do 31. decembra 2022,

²⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020, ktorým sa stanovujú určité prechodné ustanovenia týkajúce sa podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) v rokoch 2021 a 2022 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1307/2013, pokiaľ ide o zdroje a uplatňovanie v rokoch 2021 a 2022, a nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o zdroje a distribúciu tejto podpory v rokoch 2021 a 2022.

ako aj navýšeníu alokácie EPFRV a zároveň boli PRV pridelené aj ďalšie zdroje z Nástroja EÚ na obnovu po kríze COVID-19 (tzv. zdroje EURI).

Výška alokácie neprojektovej časti za **EPFRV a EURI** predstavovala **k 31. decembru 2023** sumu 878 639 086,88 EUR, čerpanie bolo na úrovni 870 504 449,89 EUR. Alokácia projektovej časti predstavovala sumu 1 316 725 368,72 EUR, čerpanie bolo na úrovni 510 183 600,30 EUR. Výška alokácie za Technickú pomoc predstavovala sumu 80 710 366,40 EUR, čerpanie bolo na úrovni 41 254 712,07 EUR.³⁰ Z **EPZF** boli v roku 2023 vyplatené priame platby v celkovom objeme 320 027 433,85 EUR a z prostriedkov ŠR prechodná vnútroštátna pomoc v objeme 3 613 987,36 EUR.

Trhovo orientované výdavky dosiahli spolu vrátane spolufinancovania zo ŠR objem 50 207 508,30 EUR a sektorové intervencie predstavovali spolu vrátane spolufinancovania zo ŠR objem 1 542 830,12 EUR.³¹

K 31. decembru 2023 je kontrahovanie **ENRF** na úrovni 60,35 % a čerpanie na 33,67 %.³² Aktuálna alokácia EŠIF zdrojov PO 2014 – 2020 je vo výške 16,78 mld. EUR, z toho ENRF predstavuje 8 mil. EUR.³³

Celkový počet iníciaľných prípadov nahlásených do IMS za rok 2023 v oblasti poľnohospodárskej politiky bol **213**, z toho 95 prípadov bolo v priebehu roka uzatvorených a jeden prípad bol zrušený. Doposiaľ zostáva otvorených 117 prípadov v celkovej sume **16 183 659,15 EUR** (12 153 685,04 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 24 – Iníciaľne otvorené prípady v IMS za rok 2023 PO 2014 – 2020 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
EPFRV	103	11 713 437,68	3 993 458,99	15 706 896,67
PRV	97	9 960 512,37	3 381 789,25	13 342 301,62
Priame platby	6	1 752 925,31	611 669,74	2 364 595,05
EPZF	5	145 074,94	0,00	145 074,94
Priame platby	5	145 074,94	0,00	145 074,94
EPZF/EPFRV	9	295 172,42	36 515,12	331 687,54
Priame platby	9	295 172,42	36 515,12	331 687,54
Celkový súčet	117	12 153 685,04	4 029 974,11	16 183 659,15

Zdroj: IMS

Čo sa týka kvalifikácie iníciaľných otvorených prípadov, v roku 2023 bolo za PO 2014 - 2020 v IMS nahlásených spolu 104 nepodvodných hlásení a **11 podvodných**. **Preukázaný podvod (IRQ 5) bol v tomto roku reportovaný na OLAF EK v dvoch prípadoch.**

Tabuľka č. 25 - Nepodvodné iníciaľne prípady v IMS za rok 2023 PO 2014 – 2020 v EUR

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
PRV	84	7 208 757,95	2 464 537,77	9 673 295,72
Priame platby	20	2 193 172,67	648 184,86	2 841 357,53

³⁰ Zdroj: PPA.

³¹ Zdroj: PPA.

³² Zdroj: Informácia o stave implementácie EŠIF v programovom období 2014 - 2020 k 31.12.2023, str. 6.

³³ Zdroj: Informácia o implementácii EŠIF k 31. 03. 2024, str. 1.

Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
Celkový súčet	104	9 401 930,62	3 112 722,63	12 514 653,25

Zdroj: IMS

Podvodné hlásenia s kvalifikáciou IRQ 3 v oblasti SPP boli identifikované v prípadoch rozvoja vidieka, v rámci ktorých išlo o podozrenie zo spáchania trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, prečin podplácania, nenaplnenie cieľa projektu a nepravdivé deklarovanie zmlúv v Žiadosti o NFP.

V prípadoch s IRQ 5 boli vydané rozsudky voči obvineným za spáchanie prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona a konanie v rozpore so Zmluvou o NFP.

Tabuľka č. 26 – Iniciálne prípady IRQ 3 a IRQ 5 v IMS za rok 2023 PO 2014 – 2020 v EUR

Kvalifikácia/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
IRQ 3	11	2 567 753,92	855 917,98	3 423 671,90
PRV	11	2 567 753,92	855 917,98	3 423 671,90
IRQ 5	2	184 000,50	61 333,50	245 334,00
PRV	2	184 000,50	61 333,50	245 334,00
Celkový súčet	13	2 751 754,42	917 251,48	3 669 005,90

Zdroj: IMS

Najčastejšie použitým typom nezrovnalosti pri iniciálnych otvorených hláseniach v roku 2023 za PO 2014 - 2020 bol T16 – Akcia – (nekonanie).

Vrátené finančné prostriedky

V roku 2023 prišlo v **34 prípadoch k celkovému vysporiadaniu finančných prostriedkov v sume 2 261 338,26 EUR** (1 934 139,63 EUR za zdroj EÚ).

Tabuľka č. 27 - Vrátené finančné prostriedky v IMS za PO 2014 - 2020 v EUR

Fond/Program	Počet	Suma za EÚ zdroj	Suma za ŠR zdroj	Celková suma
EPFRV	31	2 373 684,03	792 971,18	3 166 655,21
PRV	29	2 333 743,70	779 657,74	3 113 401,44
Priame platby	2	39 940,33	13 313,44	53 253,77
EPZF	15	252 791,10	0,00	252 791,10
Priame platby	15	252 791,10	0,00	252 791,10
EPZF/EPFRV	53	1 263 323,72	204 925,79	1 468 249,51
Priame platby	53	1 263 323,72	204 925,79	1 468 249,51
ENRF	2	97 262,94	32 420,97	129 683,91
OP RH	2	97 262,94	32 420,97	129 683,91
Celkový súčet	101	3 987 061,79	1 030 317,94	5 017 379,73

Zdroj: IMS

ZÁVER

- ✓ PO 2004 - 2006 a PO 2007 - 2013 sú z hľadiska čerpania už ukončené, avšak pri PO 2007 - 2013 naďalej pokračuje vysporiadanie voči EK.
- ✓ V súvislosti so štrukturálnymi fondami a Kohéznym fondom v **PO 2007 - 2013** sa evidencia nových nezrovnalostí neustále znižuje a dochádza k postupnému vysporiadaniu nezrovnalostí. V tomto PO máme **otvorených ešte 402 prípadov** nezrovnalostí, ktoré sa nachádzajú v neukončenej fáze konania. Dovoľujeme si preto aj naďalej **apelovať na zodpovedné orgány za riešenie nezrovnalostí** v rámci jednotlivých OP, aby pravidelne sledovali stav tretných konaní v prípadoch, kedy takéto konanie vo vzťahu k NZR prebieha, a vyžiadavali od OČTK a súdov informácie z tretných konaní. Z dôvodu vysporiadania finančných prostriedkov je zároveň potrebné **zabezpečiť efektívne vymáhanie finančných prostriedkov, ako aj riadne a včasné uplatňovanie pohľadávok štátu**. Rovnako považujeme za dôležité venovať zvýšenú pozornosť *Akčnému plánu k nezrovnalostiam* (gestor MF SR), ktorého cieľom je zaktualizovanie nezrovnalostí o nové skutočnosti, čo v konečnom dôsledku má za následok ich postupné uzatváranie.
- ✓ Pre **PO 2014 - 2020** je charakteristický modifikovaný spôsob sledovania nezrovnalostí, ktorý je založený na báze vykazovania prostredníctvom ročných účtov (ročné zúčtovanie pohľadávok voči EK). Oproti minulému PO ide o **výrazný posun k zabezpečeniu efektívneho vymáhania nezrovnalostí**, čo sa odzrkadľuje aj v plynulejšom uzatváraní nahlásených prípadov v IMS. Účinnnejšie vymáhanie pohľadávok štátu umožnila novela zákona o príspevku z EŠIF, a to zavedením lehôt pre poskytovateľa ako správcu pohľadávky štátu, v zmysle ktorých je povinný uplatňovať si nárok voči prijímateľovi na príslušnom orgáne, a zároveň umožnením ukladania pokút zo strany MF SR alebo UVA pri nedodržaní týchto lehôt poskytovateľom³⁴. Z vyššie uvedených dôvodov **považujeme PO 2014 - 2020 za menej rizikové**.
- ✓ V rámci podvodných nezrovnalostí a pochybení identifikovaných v minulosti na **PPA**, sa ONÚ OLAF javí **evidencia podvodných nezrovnalostí ako nízka**. ONÚ OLAF v tejto súvislosti upozorňuje na **potrebu dôsledného plnenia povinností vyplývajúcich z príslušných nariadení EÚ k nahlasovaniu nezrovnalostí**. Na účely zefektívnenia procesu nahlasovania nezrovnalostí evidovaných PPA, ako aj zlepšenia analytickej a monitorovacej činnosti, ONÚ OLAF zároveň naďalej odporúča vytvorenie efektívneho centrálného IT systému, ktorý by okrem iného umožňoval import dát z národného evidenčného systému PPA priamo do IMS.
- ✓ Naďalej je nevyhnutná obozretnosť pri evidencii nezrovnalostí súvisiacich s pandemiou **COVID-19**. Správnosť a úplnosť dát v národnej evidencii bude naďalej predmetom hlbšieho analytického záujmu zo strany EK.
- ✓ V osobitnej správe³⁵ zameranej na účinnosť riadenia a monitorovania výdavkov vykazujúcich nezrovnalosti EDA upozorňuje, že tieto systémy EK sú čiastočne účinné. Hoci EK zabezpečuje správne a okamžité zaznamenávanie výdavkov vykazujúcich nezrovnalosti, ich vymáhanie v rámci priameho aj nepriameho riadenia trvá príliš dlho. V rámci zdieľaného riadenia ČŠ nesie primárnu zodpovednosť za zaznamenávanie a vymáhanie výdavkov vykazujúcich nezrovnalostí. Zatiaľ čo EK nesie konečnú zodpovednosť za uistenie v súvislosti so systémom zavedeným členskými štátmi na riadenie fondov. Orgány ČŠ nesú primárnu zodpovednosť

³⁴ § 50a zákon o príspevku z EŠIF.

³⁵ Zdroj: Osobitná správa EDA č. 07/2024 Systémy Komisie na vymáhanie výdavkov EÚ vykazujúcich nezrovnalosti

za vykonávanie kontrol a vymáhanie výdavkov vykazujúcich nezrovnalosti priamo od prijímateľov. Pokiaľ ide o zdieľané riadenie, významný podiel nevymôžených nezrovnalostí v poľnohospodárstve a skutočnosť, že miera vymôžených prostriedkov sa od roku 2006 nezlepšila, naznačujú, že monitorovanie zo strany EK nemusí byť samo osebe dostatočné na zabezpečenie účinnej výkonnosti systémov vymáhania v členských štátoch.

Rámec kontroly a uistenia pre výdavky v rámci politiky súdržnosti bol pre PO 2014 – 2020 upravený doplnením požiadavky, aby ČŠ predkladali EK ročné balíky uisťujúcich dokumentov vrátane osvedčených účtovných závierok, ktoré musí EK schváliť každý rok. Táto úprava znamenala zmeny v spôsobe, akým ČŠ prijímajú následné opatrenia a opravujú výdavky vykazujúce nezrovnalosti. RO v ČŠ musia vykonávať kontroly pred predložením osvedčených výdavkov na EK aj po ňom. Ak zistia nezrovnalosti vo výdavkoch, ktoré EÚ uhradila, ale ešte neboli predložené EK v ročnej účtovnej závierke, musia výdavky vykazujúce nezrovnalosti zaznamenať a priamo ich vyňať z účtovnej závierky. Keď sa nezrovnalosti zistia vo výdavkoch, ktoré už boli predložené na EK, ČŠ mali na výber možnosť stiahnuť výdavky hneď v ďalšej žiadosti o platbu alebo ich zaznamenať v účtovnej závierke ako sumy v procese vymáhania a následne ich po vymožení stiahnuť z výdavkov EÚ. **V programovom období 2021 – 2027 táto druhá možnosť už nie je možná a ČŠ musia výdavky vykazujúce nezrovnalosti stiahnuť v momente potvrdenia nezrovnalosti, t.j. bez ohľadu na následný výsledok vymáhania na národnej úrovni.** Predtým, ako vnútroštátne orgány auditu predložia EK osvedčené účtovné závierky, na základe vzoriek výdavkov, ktoré boli predtým počas účtovného roka predložené EK, skontrolujú žiadosti prijímateľov. Ich audítorská práca je zhrnutá vo výročnej kontrolnej správe. Všetky výdavky, v ktorých sa zistia nezrovnalosti, by mali byť zaznamenané do systému ČŠ.

- ✓ Na základe prezentovaných informácií v rámci online zasadnutia pracovnej skupiny COCOLAF³⁶ pre nahlasovanie a analýzu nezrovnalostí zo dňa 19. apríla 2024, dáva ONÚ OLAF do pozornosti používať nástroje **Arachne**³⁷ a **EDES**. Pripravovaný návrh nariadenia EP a Rady o finančných pravidlách vzťahujúcich sa na všeobecný rozpočet EÚ sa okrem iného zameriava aj na revíziu EDES. Cieľom návrhu je zabrániť orgánom členských štátov vybrať podvodné hospodárske subjekty na realizáciu projektov a lepšie chrániť rozpočet Únie pred závažnými pochybeniami bez čakania na konečný výsledok vnútroštátnych postupov. Predmetný návrh plánuje zaviesť rozšírenie povinného využívania systému EDES na systém zdieľaného a priameho riadenia pre najzávažnejšie trestné činy (napr. podvod, korupcia, pranie špinavých peňazí, a pod). Návrh prinesie viac vylepšení systému vrátane možnosti vylúčiť vlastníkov požitkov a pridružené subjekty primárne vylúčeného subjektu; ďalej nové dôvody vylúčenia (napr. odmietnutie spolupráce pri vyšetrovacích kontrolách alebo auditoch vykonávaných vyšetrovacími orgánmi EÚ). Plánuje zaviesť zrýchlené konanie vrátane právneho základu s fikciou doručenia. Zároveň bude vytvorený jednotného integrovaného IT systému na získavanie údajov a vyhodnocovanie rizík. Dôležitým zdrojom informácií naďalej ostáva IMS. Návrh nariadenia by mal vstúpiť do platnosti na jeseň 2024, aktualizovaný systém EDES by mal byť účinný od roku 2028.
- ✓ V rámci analýzy podvodov prezentovanej v rámci pracovnej skupiny COCOLAF bolo poukázané na vyššie množstvo podvodných nezrovnalostí v súvislosti s korupčným správaním, najmä

³⁶ Poradný výbor EK pre koordináciu prevencie podvodov.

³⁷ Je integrovaný nástroj IT na hĺbkovú analýzu údajov a ich obohatenie, ktorý vyvinula EK. Jeho cieľom je podporovať RO vo výkone administratívnych kontrol a kontrol riadenia v oblasti štrukturálnych fondov.

v oblasti veľkých projektov a projektov týkajúcich sa zelenej transformácie. V nadväznosti na povinnosť transponovať smernicu EP a Rady (EÚ) 2019/1937 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie SR ako jedna z 2 členských štátov transponovala ustanovenia do národnej legislatívy. Novela zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti nadobudla účinnosť 01.07.2023. Bola vytvorená Rada protikorupčných koordinátorov ako platforma podpory činnosť ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy v oblasti prevencie korupcie, boja proti korupcii a zlepšovaní protikorupčných opatrení.